

Kepentingan Penyediaan Elemen Landskap di Kawasan Rekreasi Tasik Darulaman, Jitra, Kedah

Importance of Providing Elemental Landscape in Darulaman Lake Recreation Area, Jitra, Kedah

Sharifah Meryam Shareh Musa*, Nurhafezawani Senapi, Haryati Shafii, Azlina Md Yassin & Rozlin Zainal

Fakulti Pengurusan Teknologi dan Perniagaan

Universiti Tun Hussein Onn Malaysia, 86400 Parit Raja Batu Pahat, Johor.

*e-mel:meryam@uthm.edu.my

Received: 30 April 2018; Accepted: 11 July 2018; Published: 31 October 2018

Abstrak

Pembinaan landskap di taman rekreasi merupakan salah satu fasiliti yang perlu disediakan oleh Pihak Berkuasa Tempatan (PBT) kepada komuniti sesebuah bandar. Pembinaan landskap taman rekreasi di negara ini masih lagi tidak mencapai tahap kepuasan yang dikehendaki oleh pengguna dan pengunjung. Oleh itu, kajian yang dijalankan ini adalah untuk mengkaji pembinaan landskap, dengan merujuk kepada Taman Rekreasi Tasik Darulaman, Jitra. Objektif kajian ini adalah untuk mengenalpasti kepentingan pembinaan landskap kepada pengguna, dan mengkaji persepsi pengguna terhadap pembinaan landskap di Taman Rekreasi Tasik Darulaman. Metodologi kajian yang digunakan adalah kaedah temubual dan soal selidik. Kajian ini melibatkan sebanyak 80 orang responden yang terdiri daripada pengguna/pengunjung yang berkunjung ke Tasik Darulaman serta temubual bersama pihak pengurusan Tasik Darulaman (BDB Land Sdn. Bhd). Hasil kajian mendapati bahawa responden bersetuju dengan pembinaan landskap di taman rekreasi kerana ia membawa kepentingan kepada pengguna/pengunjung, dan persepsi pengguna di taman rekreasi Tasik Darulaman dari segi pengurusan dan penyediaan elemen landskap.

Kata kunci fasiliti, komuniti, pembinaan landskap, taman rekreasi

Abstract

Landscape construction at the recreational park is one of the facilities that the Local Authority (PBT) has to provide for the community in a city. Construction of recreational park landscapes in the country still does not reach the level of satisfaction desired by consumers and visitors. Therefore, this study was conducted to study the landscape construction, referring to the case studies at Darulaman Lake Recreational Park, Jitra. The objective of this study is to identify the importance of landscape building to consumers, and to study consumer perceptions on the construction of landscapes in Darulaman Lake Recreational Park. The methodology used in the study were interviews and questionnaires. This study involved 80 respondents from users who visited Darulaman Lake and interviewed with the management of Darulaman Lake (BDB Land Sdn Bhd). The findings show that respondents agree with the construction of landscapes in recreational parks as it brings importance to consumers and consumer perceptions of Darulaman Lake Recreational Park in terms of management and preparation of landscape elements.

Keywords facilities, community, lanscape construction, recreational park

PENGENALAN

Taman rekreasi merupakan salah satu fasiliti yang perlu disediakan oleh Pihak Berkuasa Tempatan (PBT) kepada komuniti sesebuah bandar. Taman rekreasi diadakan bertujuan bagi menyediakan kemudahan berekreasi berdasarkan kepada suasana semula jadi bagi sesuatu kawasan atau yang mempunyai ciri-ciri tertentu bagi memenuhi keperluan fizikal dan psikologikal masyarakat serta sebagai tempat untuk memupuk integrasi kaum dalam sesebuah bandar. Taman rekreasi menyediakan faedah daripada aspek psikologi,

sosial, fizikal, emosi, dan rohani kepada manusia dengan mempunyai landskap yang tersendiri seperti tumbuh-tumbuhan hijau, bunga, dan elemen-elemen air. Pemandangan landskap dengan pokok-pokok yang ditanam di sekitar taman rekreasi juga mampu melahirkan suasana yang aman dan damai (Nur Fateha, 2015).

Kini landskap menjadi cara hidup masyarakat Malaysia, selain daripada terdapatnya peruntukan undang-undang yang menetapkan setiap pembangunan yang hendak dibangunkan mestilah mempunyai landskap. Peruntukan undang-undang dan garis panduan bagi memastikan penanaman pokok (Akta Perancang Bandar dan Desa, 1976, Bahagian VA) dan penerapan elemen-elemen landskap sebagai pelembut dan penyeri persekitaran yang terkandung dalam Garis Panduan Landskap Negara, 1995. Pelaksanaan akta atau undang-undang yang diperuntukan bagi mengekalkan sebahagian daripada pokok besar yang sedia ada di tapak (Bahagian 35A, Akta Perancang Bandar dan Desa, 1976) dan wawasan untuk menjadikan Malaysia sebagai “Negara Taman” pada tahun 2005 dan “Malaysia Negara Taman Terindah” pada tahun 2020. Oleh itu, landskap di Malaysia terus berkembang di mana kerajaan telah mewujudkan badan yang bertanggungjawab untuk menguruskan landskap seperti Unit Landskap di Jabatan Perancangan Bandar dan Desa pada tahun 1981, Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan serta Jabatan Landskap Negara (Jabatan Landskap Negara, 2003).

Perkembangan landskap kini telah menghasilkan beberapa perubahan alam semula jadi. Namun begitu masih terdapat kelemahan dalam pembinaan landskap. Di antara masalah yang dikenalpasti ialah kos operasi dan penyelenggaraan kemudahan dan perkhidmatan taman rekreasi yang tinggi. Keadaan ini membebankan PBT dalam melaksanakan tanggungjawab bagi menyediakan keperluan masyarakat dengan selesa. Sementara itu, tahap pengurusan dan penyelenggaraan landskap juga didapati kurang memuaskan. Keadaan ini disebabkan tahap penyelenggaraan masih rendah dengan elemen landskap seperti pokok-pokok, peralatan permainan telah rosak dan terbiar. Keadaan ini berlaku kerana, pengurusan yang kurang berkesan dan tidak teratur di mana kakitangan adalah tidak terlatih dan tidak berpengalaman di dalam pengurusan taman rekreasi (Intan Khasumarlina, 2014; Utusan Online, 2016).

Berdasarkan pernyataan masalah ini, jelaslah bahawa isu-isu yang dikenalpasti bagi membolehkan kajian ini diketengahkan dengan melihat pembinaan landskap di taman rekreasi dengan mengenalpasti kepentingan pembinaan landskap taman rekreasi kepada pengguna. Selain itu objektif kajian ini juga adalah untuk mengkaji persepsi pengguna terhadap pembinaan landskap taman rekreasi Tasik Darulaman, Jitra, Kedah. Kajian ini juga dilakukan untuk memberi kesedaran kepada orang ramai supaya dapat menjaga kemudahan landskap yang disediakan.

KAJIAN LITERATUR

Tujuan dan Objektif Mewujudkan Taman Rekreasi Awam

Penggunaan kawasan lapang di kawasan bandar sebagai tempat berehat adalah sangat perlu dengan bertambahnya kadar tekanan psikologi dan emosi dalam kalangan penduduk bandar yang padat dan juga kawasan pembangunan baru. Perubahan gaya hidup dalam kalangan masyarakat yang banyak menumpukan kepada pekerjaan sepanjang hari menjadikan taman rekreasi awam sebagai satu keperluan utama pada masa kini bagi membolehkan masyarakat berehat dan memulihkan keadaan fizikal dan mental supaya kesejahteraan dan kualiti hidup dapat dipertingkatkan.

Menurut Yazid et al. (2015) pemboleh ubah kesejahteraan sosial memberi pengaruh yang besar terhadap kesejahteraan hidup, ekonomi dan persekitaran. Kesejahteraan hidup penduduk merangkumi ketiga-tiga komponen iaitu kelestarian sosial, ekonomi dan persekitaran harus diberi perhatian dalam memanifestasikan perkembangan fungsi utama bandar.

Secara amnya antara tujuan diwujudkan taman rekreasi awam adalah bagi menyediakan satu suasana yang boleh membantu masyarakat bandar dalam menentukan gaya hidup yang sihat, kreatif dan kebebasan dalam memenuhi kehendak spiritual dan fizikal yang sihat. Shahrudin, Abdul Samad Hadi & Abdul Hadi (2014) menyatakan penyesuaian kawasan hijau untuk kegunaan umum, rekreasi dan senaman yang sesuai dengan budaya dan keperluan tempatan, serta aspek duniawi dapat mempengaruhi perubahan gaya hidup masyarakat. Bagi memenuhi keperluan tersebut, Gary et al. (2006) telah merumuskan objektif pembinaan taman rekreasi awam. Di antaranya adalah:

- i. Direkabentuk ke arah mewujudkan pembentukan manusia yang dihormati dan memenuhi kehendak mereka masing-masing.
- ii. Membantu dalam mewujudkan corak pembelajaran yang berterusan dan demokrasi.
- iii. Menumpukan ke arah merealisasikan kreativiti dan kepuasan dalam menjalankan aktiviti sama ada berbentuk fizikal, sosial dan juga berbudaya.
- iv. Memberikan kemudahan bagi setiap individu untuk mengekalkan tahap kesihatan dan fizikal bagi menghadapi masa hadapan yang lebih mencabar.
- v. Rekabentuk bagi membolehkan pembentukan personaliti masyarakat yang sihat dan menarik.
- vi. Bagi memberikan kesejahteraan yang sentiasa berterusan kepada semua lapisan golongan melalui penghargaan minat dan pemahaman yang lebih luas dan menyeluruh.

Konsep Rekreasi dan Taman Rekreasi

Rekreasi dapat didefinisikan sebagai aktiviti atau pengalaman yang berlaku apabila seseorang mengisi masa lapang secara sukarela sama ada untuk mencapai matlamat peribadi ataupun matlamat sosial. Ia juga merupakan 'keadaan emosi yang terhasil daripada penyertaan' atau sebagai 'institusi sosial' (perkhidmatan profesional dan perniagaan). Rekreasi juga bermaksud melakukan sesuatu kegiatan pada waktu lapang yang bertujuan merehatkan badan dan fikiran. Jenis aktiviti yang hendak dilakukan adalah terpulang kepada sesiapa sahaja asalkan ianya tidak membebankan diri dan memenatkan badan. Banyak aktiviti rekreasi yang boleh dilakukan antaranya berenang, bersenam, bersukan di taman pada waktu petang (Azilah & Raslinda, 2006).

Taman rekreasi pula merupakan suatu tempat untuk diadakan aktiviti rekreasi dan berseronok dalam keadaan yang selesa untuk tujuan berehat bagi memulihkan ketegangan psikologi dan jasmani terutama kepada penduduk bandar dengan menyediakan tempat yang jauh dari kesibukan bandar. Seterusnya, menurut Jabatan Perancangan Bandar dan Desa Semenanjung Malaysia (2013), definisi taman awam dan rekreasi bertema serta objektifnya merupakan gabungan taman awam dan taman tema iaitu sebagai tanah yang dikhaskan atau dirizabkan sebagai taman awam untuk aktiviti rekreasi bertema hiburan dan riadah dengan berteraskan rekabentuk dan memfokuskan aspek kebudayaan, hiburan dan pendidikan. Taman rekreasi terbahagi kepada dua iaitu taman semula jadi dan taman buatan manusia (Rosnani, 2012).

Konsep Reka Bentuk Landskap

Reka bentuk landskap bermaksud memilih dan menyusun atur elemen landskap seperti tumbuhan, struktur, air, batu batan untuk mewujudkan ruang di kawasan luaran. Sementara itu, reka bentuk landskap merupakan satu seni mengubah dan menyusun elemen landskap berasaskan prinsip reka bentuk (Mohd Kher, Noorizan & Mustafa Kamal, 2008).

Dalam sesuatu landskap terdapat dua jenis landskap yang digunakan di sesuatu kawasan iaitu menggunakan landskap lembut (semula jadi) atau juga dikenali sebagai *soft landscape* yang melibatkan penggunaan elemen-elemen semula jadi seperti tumbuhan menjalar, pokok tunjang, rerumput, pokok bunga, tasik, dan air. Manakala penggunaan jenis landskap kejur (buatan manusia) atau *hard landscape* pula melibatkan elemen-elemen buatan dan keras seperti batu, kayu, lampu dan wakaf. Kedua-dua jenis landskap ini memainkan peranan penting dalam membina sesebuah landskap agar ianya tidak terlalu bersifat landskap kejur ataupun bersifat terlalu lembut. Oleh yang demikian kedua-dua jenis landskap ini digunakan untuk menghasilkan pemandangan yang menarik (Rajah 1). Sebagai contoh, landskap di taman rekreasi akan dimasukkan elemen-elemen semula jadi dan landskap kejur agar pemandangannya kelihatan lebih cantik dan ceria (Azilah & Raslinda, 2006).

Rajah 1 Contoh-contoh reka bentuk landskap

Elemen-Elemen Utama Dalam Pembinaan Landskap

Elemen-elemen utama dalam pembinaan landskap sangat penting bagi sesebuah taman rekreasi. Terdapat pelbagai jenis fungsi yang digunakan oleh tumbuh-tumbuhan untuk ditanam dalam sesuatu landskap iaitu tumbuhan digunakan untuk melembutkan seni bina keras seperti bangunan dan mengindahkannya dengan bentuk, warna dan tekstur tumbuh-tumbuhan yang menarik. Selain itu, tumbuh-tumbuhan juga dapat mewujudkan persekitaran yang harmoni serta menghalang daripada pandangan yang tidak dikehendaki dan dapat mengawal pergerakan pengguna dalam kawasan landskap. Tumbuh-tumbuhan juga memainkan fungsinya untuk mengawal suhu dan iklim di sesuatu tempat serta mengawal hakisan dan meningkatkan kesuburan tanah. Tumbuhan landskap juga mempunyai nilai-nilai estetika melalui ciri-ciri khusus seperti bentuk, warna dan tekstur yang menarik seperti air di mana air dapat melembutkan suasana, menyejukkan persekitaran, menghasilkan bunyi dan untuk tujuan rekreasi seperti bersampan dan memancing (Nor Ain, 2006).

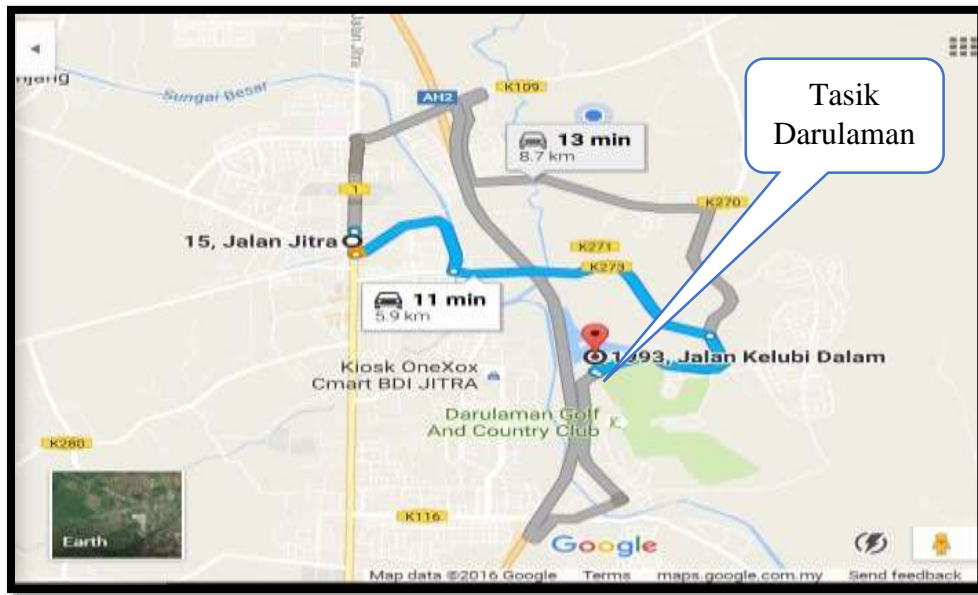
Selain itu, air juga dapat meningkatkan kecantikan kawasan persekitaran dan boleh diperindahkan dalam bentuk kolam, air pancutan dan air terjun. Rupa bumi juga mempunyai nilai-nilai estetika yang menarik kerana bentuk rupa bumi atau topografi sesuatu kawasan landskap. Landskap juga boleh dibahagikan kepada dua jenis iaitu landskap semula jadi seperti bukit-bukau, lembah dan daratan dan landskap buatan manusia seperti busut kecil, batas tanaman, kolam-kolam dan lain-lain. Dalam sesuatu landskap, terdapat perkara-perkara yang perlu diberikan perhatian iaitu struktur dan binaan. Ini kerana ia merupakan elemen yang keras, padu dan bersifat tetap dalam sesuatu kawasan landskap. Bagi struktur yang biasa pula adalah seperti wakaf, siar kaki, kerusi, lampu taman, papan tanda, pagola, pintu gerbang, binaan simen *ferro* dan sebagainya (Nor Zaidi, 2009).

KAWASAN DAN KAEDAH KAJIAN

Tasik Darulaman terletak berhampiran dengan Lebuhraya Utara-Selatan, Jitra, Kedah. Ia merupakan salah satu tarikan di daerah Kubang Pasu. Tasik ini juga dikenali sebagai '*Darulaman Park*' merupakan salah satu mercu tanda terkenal di Jitra (Rajah 2). Tasik Darulaman dibuka kepada orang ramai pada Julai 2002 dan dahulunya kawasan ini dikenali sebagai Paya Putat oleh penduduk kampung di sekitar kawasan tersebut. Pemaju hartanah tempatan iaitu Darulaman Realty Sdn. Bhd (DRSB) telah membangunkan Tasik Darulaman dan hanya sempat menguruskan kawasan ini selama satu tahun sahaja. Tasik Darulaman ini seterusnya telah diambil alih pengurusannya oleh Jabatan Kerja Raya (JKR), negeri Kedah. Selepas itu, Tasik Darulaman diurus oleh *Darulaman Golf and Country Club*, dan barulah BDB Land Sdn. Bhd, Jitra mengambil alih pengurusan Tasik Darulaman sehinggalah sekarang.

Tasik Darulaman meliputi kawasan tanah seluas 84 ekar dan tasik yang bersaiz 36 ekar serta terdapatnya air pancut serta lokasinya yang strategik iaitu terletak di tepi Lebuhraya Utara-Selatan, yang dapat memudahkan orang ramai untuk singgah beriadah bersama keluarga dan rakan-rakan. Selain itu, Tasik Darulaman menjadi tumpuan orang ramai kerana ia terkenal dengan pelbagai aktiviti riadah seperti bersenam, berbasikal, kayak, *ride buggy*, *pony ride* serta terdapat pelbagai kemudahan elemen landskap

yang disediakan seperti tandas, surau, astaka, taman permainan, kerusi/bangku, tong sampah, dan lain-lain (Rajah 3) (BDB Land Sdn. Bhd, 2017). Oleh hal demikian, inilah antara faktor-faktor pemilihan Tasik Darulaman sebagai kawasan kajian.

Rajah 2 Lokasi kawasan kajian: Tasik Darulaman, Jitra, Kedah

Sumber: Google Map (2017)

Rajah 3 Pemandangan kawasan Taman Rekreasi Tasik Darulaman

Sumber: BDB Land Sdn. Bhd. (2017)

DAPATAN KAJIAN DAN PERBINCANGAN

Maklumat Latar Belakang Responden

Kajian ini menggunakan soal selidik yang dilakukan kepada 80 orang responden yang terdiri daripada pengguna/pengunjung yang berkunjung ke Tasik Darulaman, dan temubual juga dilakukan kepada dua orang responden yang terdiri daripada pihak pengurusan landskap Tasik Darulaman, yang terlibat secara langsung dalam memberikan maklumat berkaitan latar belakang dan pengurusan Tasik Darulaman. Jadual

1 menunjukkan ringkasan analisis data bagi latar belakang responden yang terlibat dalam memberikan maklum balas borang soal selidik yang telah diedarkan kepada pengguna/ pengunjung di Taman Rekreasi Tasik Darulaman.

Jadual 1 Ringkasan maklumat latar belakang responden

Perkara	Bilangan Maklum Balas Responden	Peratus (%)
1. Jantina		
i. Lelaki	36	45
ii. Perempuan	44	55
2. Umur		
i. 12 tahun & ke bawah	9	11.25
ii. 13-25 tahun	27	33.75
iii. 26-35 tahun	19	23.75
iv. 36-45 tahun	14	17.5
v. 46 tahun dan ke atas	11	13.75
3. Bangsa		
i. Melayu	51	63.75
ii. Cina	13	16.25
iii. India	11	13.75
iv. Lain-lain	5	6.25
4. Status Perkahwinan		
i. Bujang	49	61.25
ii. Berkahwin	31	38.75
5. Kategori Pekerjaan		
i) Sektor awam	11	13.75
ii) Sektor swasta	18	22.5
iii) Pelajar	38	47.5
iv) Suri rumah	9	11.25
v) Pesara	4	5
6. Waktu Berkunjung ke Tasik Darulaman		
i. Pagi	29	36.25
ii. Tengahhari	8	10
iii. Petang	43	53.75
iv. Malam	0	0
7. Kekerapan Berkunjung ke Tasik Darulaman		
i. 1-2 kali seminggu	6	7.5
ii. 3-4 kali seminggu	6	7.5
iii. Lebih 5 kali seminggu	2	2.5
iv. 1-2 kali sebulan	20	25
v. 3-4 kali sebulan	18	22.5
vi. Lebih 5 kali sebulan	28	35

Petunjuk: Jumlah keseluruhan responden = 80 orang (100%)

Kepentingan Pembinaan Elemen Landskap Kepada Pengguna di Taman Rekreasi Tasik Darulaman

Hasil dapatan kajian yang diperoleh diukur menggunakan purata indeks dan dibahagikan kepada beberapa jumlah min. Jadual 2 menunjukkan analisis yang dilakukan terhadap kepentingan pembinaan landskap kepada pengguna di Taman Rekreasi Tasik Darulaman. Rumusan yang dapat dilihat adalah kebanyakan

responden bersetuju bahawa kepentingan pembinaan landskap kepada pengguna dan pengunjung sangat penting dan dapat memberikan kebaikan serta manfaat kepada responden.

Kesemua responden memilih tahap “setuju” bagi setiap elemen kepentingan landskap. Bagi elemen pertama iaitu kepentingan landskap kepada pengguna dan pengunjung terbahagi kepada beberapa elemen seperti keindahan landskap dapat mengurangkan tekanan kepada manusia. Landskap juga dapat memberikan rasa kegembiraan dan ketenangan. Tumbuh-tumbuhan menawarkan keselesaan psikologi, dapat merehatkan tubuh badan pengguna dan menyegarkan minda. Manakala landskap lembut seperti pokok tunjang, tumbuhan menjalar, rerumput, pokok bunga, tasik dan air pancut menjadi agen penyejuk di kawasan sekitar. Selain itu taman rekreasi ini juga menyediakan pelbagai aktiviti dan kemudahan landskap kejur untuk beriadah.

Oleh yang demikian, kebanyakan responden bersetuju dengan elemen-elemen kepentingan pembinaan landskap tersebut. Hal ini demikian kerana pembinaan landskap di taman rekreasi berfungsi untuk mengindahkan dan mewujudkan kawasan hijau di setiap kawasan yang mampu menarik perhatian masyarakat yang cintakan alam sekitar. Taman rekreasi menyediakan faedah daripada aspek psikologi, sosial, fizikal, emosi, dan rohani kepada manusia dengan mempunyai landskap yang tersendiri seperti tumbuh-tumbuhan hijau, bunga, dan elemen-elemen air. Pemandangan landskap dengan pokok-pokok yang ditanam di sekitar taman rekreasi juga mampu melahirkan suasana yang aman dan damai. Menurut kajian yang dijalankan oleh Rosnani (2012) juga menyatakan kawasan rekreasi yang mempunyai landskap yang menarik dapat menyegarkan minda yang mungkin kusut dan bercelaru akibat daripada tekanan bekerja dan masalah-masalah yang lain. Aktiviti rekreasi juga mampu meningkatkan mutu pembangunan fizikal dan mental seseorang individu sambil menikmati keindahan landskap di taman rekreasi. Sebagai contoh, di Tasik Darulaman bagi penyelenggaraan landskap lembut tumbuh-tumbuhan dilakukan secara harian dan berkala, seperti pemotongan rumput, membaja pokok bunga, dan menggantikan pokok-pokok yang telah rosak.

Jadual 2 Kepentingan pembinaan elemen landskap kepada pengguna

Kepentingan Pembinaan Elemen Landskap Kepada Pengguna	Minimum	Maksimum	Nilai Min	Tahap
1. Keindahan landskap dapat mengurangkan tekanan kepada manusia.	3	5	4.41	Setuju
2. Elemen landskap dapat menggalakkan rasa kesejahteraan.	4	5	4.36	Setuju
3. Landskap dapat memberikan ketenangan.	3	5	4.33	Setuju
4. Tumbuh-tumbuhan menawarkan keselesaan psikologi.	3	5	4.27	Setuju
5. Tumbuh-tumbuhan dapat merehatkan tubuh badan pengguna dan menyegarkan minda.	3	5	4.21	Setuju
6. Landskap lembut seperti pokok tunjang, tumbuhan menjalar, rerumput, pokok bunga, tasik dan air pancut memberikan agen penyejuk di kawasan sekitar.	3	5	4.16	Setuju
7. Taman rekreasi ini menyediakan pelbagai aktiviti dan kemudahan landskap kejur untuk beriadah.	3	5	4.16	Setuju

Bilangan Responden=80 orang

Persepsi Pengguna Terhadap Pembinaan Landskap di Taman Rekreasi Tasik Darulaman.

Bahagian ini meneliti persepsi dan tahap pandangan serta pendapat daripada pengguna dan pengunjung berkaitan maklum balas mengenai pembinaan landskap di Tasik Darulaman. Majoriti responden memilih tahap “setuju” bagi setiap elemen persepsi pengguna terhadap pembinaan landskap di taman rekreasi (Jadual 3). Bagi elemen pertama iaitu terdapat pelbagai program dan pertandingan dijalankan di sekitar kawasan tasik, terdapat pelbagai aktiviti beriadah, Tasik Darulaman menyediakan pelbagai kemudahan landskap

untuk beriadah, kawasan taman rekreasi yang bersih dan selesa, pelbagai rekabentuk landskap yang dibina, dan sistem pengurusan dan penyelenggaraan kemudahan landskap berada dalam keadaan yang baik. Kesemua elemen yang dinyatakan berada pada tahap “setuju”, namun begitu bagi persepsi dari segi pengurusan kemudahan elemen landskap pula responden memberi maklum balas pada dua tahap iaitu “setuju” dan “tidak pasti”. Ini kerana sesetengah pengurusan kemudahan elemen landskap yang kurang memuaskan hati pengguna. Bagi elemen pertama iaitu pengurusan kemudahan elemen landskap terbahagi kepada beberapa elemen yang menyatakan “setuju” oleh responden seperti bilangan kerusi/bangku tidak mencukupi dan mengalami kerosakan, tumbuh-tumbuhan seperti rumput dan pokok-pokok hiasan di tanam, dijaga dan diselenggara oleh pihak pengurusan, kepelbagaian tumbuh-tumbuhan, pokok bunga dan memastikan tidak ada tumbuh-tumbuhan yang beracun serta berduri yang membahayakan pengguna, elemen landskap bagi persiaran pejalan kaki (*track jogging*). Ini menunjukkan pengguna bersetuju dengan elemen-elemen tersebut.

Manakala maklum balas yang menyatakan “tidak pasti” bagi persepsi pengguna dari segi pengurusan kemudahan elemen landskap ialah elemen penyediaan tong sampah yang mencukupi, taman permainan yang rosak telah diselenggara oleh pihak pengurusan, peralatan bersenam dan peralatan sukan air yang mencukupi serta selamat digunakan, terdapat kerosakan pada lampu taman dan papan tanda awam, tahap kebersihan surau selesa kepada pengguna, berpuas hati dengan tahap kebersihan tandas awam yang terdapat di Tasik Darulaman, dan akhir sekali keadaan tasik dan pancutan air dalam keadaan yang baik. Ini kerana responden berpendapat bahawa terdapat kekurangan dari segi pengurusan elemen landskap tersebut. Oleh itu, pihak pengurusan hendaklah melakukan penyelenggaraan dan penambahbaikan agar elemen ini mendapat kepuasan dalam kalangan pengunjung yang datang.

Seterusnya, bagi persepsi dari segi penyediaan kemudahan elemen landskap pula responden memberi maklum balas pada tiga tahap kepuasan iaitu “memuaskan”, “sederhana” dan “tidak memuaskan”. Bagi elemen penyediaan kemudahan landskap yang menyatakan “memuaskan” oleh responden ialah elemen pokok-pokok hiasan, sukan air, persiaran pejalan kaki (*track jogging*), lampu taman, peralatan bersenam, papan tanda awam, dan tempat letak kenderaan. Bagi elemen tasik/pancutan air tasik, rerumput, taman permainan, dan surau yang memberi maklum balas “sederhana” oleh responden. Akhir sekali ialah maklum balas responden yang menyatakan “tidak memuaskan” iaitu elemen tong sampah, astaka/wakaf, tandas awam, dan kerusi/bangku. Ini menunjukkan bahawa terdapat kekurangan pihak pengurusan yang masih lemah dari segi penyediaan elemen landskap ini.

Kajian ini selari dengan temubual yang dijalankan kepada kakitangan dari BDB Land Sdn. Bhd yang menyatakan tahap penyediaan kemudahan elemen landskap masih lagi dalam pembinaan dan pembangunan kerana terdapat peralatan yang tidak mencukupi. Namun dari segi pengurusan kemudahan elemen landskap di Tasik Darulaman pula masih terdapat kekurangan, namun pihak pengurusan sentiasa memantau fasiliti yang ada dan sekiranya terdapat kerosakan tindakan penyelenggaraan akan diambil dengan segera. Bagi landskap lembut penyelenggaraan dilakukan secara harian dan berkala mengikut jadual yang dibuat oleh pihak pengurusan, manakala landskap kejur pula penyelenggaraan secara pemantauan dan responden pengguna. Bagi kemudahan yang rosak, pemeriksaan akan dilakukan oleh beberapa kontraktor yang dipilih. Oleh itu, pihak pengurusan hendaklah memainkan peranan yang penting dengan melakukan penyelenggaraan, dan mengambil langkah-langkah penambahbaikan agar elemen ini mendapat kepuasan dalam kalangan pengunjung yang datang disamping dapat menarik lebih ramai lagi bilangan pengunjung ke Tasik Darulaman.

Jadual 3 Analisis skor min persepsi pengguna terhadap pembinaan landskap di Taman Rekreasi Tasik Darulaman

Persepsi Pengguna Terhadap Pembinaan Landskap	BR	Minimum	Maksimum	Nilai Min	Tahap
1. Terdapat pelbagai program dan pertandingan dijalankan di sekitar kawasan tasik.	80	3	5	4.43	Setuju
2. Terdapat pelbagai aktiviti beriadah.	80	3	5	4.14	Setuju
3. Tasik Darulaman menyediakan pelbagai kemudahan landskap untuk beriadah.	80	3	5	3.97	Setuju
4. Pelbagai rekabentuk landskap yang dibina.	80	3	5	3.84	Setuju
5. Kawasan taman rekreasi kurang bersih dan selesa.	80	3	5	3.76	Setuju

6. Sistem pengurusan dan penyelenggaraan kemudahan landskap berada dalam keadaan yang kurang baik.	80	3	5	3.62	Setuju
--	----	---	---	------	--------

*Petunjuk: BR= Bilangan Responden

KESIMPULAN

Secara keseluruhannya, kajian ini telah mencapai matlamat kedua-dua objektif kajian iaitu, mengenalpasti kepentingan pembinaan landskap kepada pengguna, dan mengkaji persepsi pengguna terhadap pembinaan landskap di Taman Rekreasi Tasik Darulaman. Di samping itu, pihak pengurusan BDB Land Sdn. Bhd hendaklah sentiasa mengambil tindakan terhadap setiap masalah yang berkaitan dengan elemen-elemen landskap supaya tahap kepuasan kepada pengguna dan pengunjung dapat dicapai dengan lebih tinggi lagi. Oleh itu, pihak pengurusan hendaklah memainkan peranan yang penting dengan melakukan penyelenggaraan, dan mengambil langkah-langkah penambahbaikan agar elemen ini mendapat memberikan keselesaan dalam kalangan pengunjung yang datang di samping dapat menarik lebih ramai lagi bilangan pengunjung ke Tasik Darulaman. Tindakan penambahbaikan adalah diperlukan dan pihak pengurusan harus sentiasa peka terhadap kekurangan elemen-elemen landskap yang terdapat di kawasan tasik tersebut disamping pengguna dan pengunjung juga haruslah bekerjasama menjaga kemudahan-kemudahan yang disediakan.

RUJUKAN

- Azilah Kasim & Raslinda, M. G. (2006). *Kepentingan, peranan dan isu-isu pengurusan rekreasi*. S i n t o k : Universiti Utara Malaysia.
- Intan Khasumarlina, M. K. (2014). "Healing Garden" sebagai asas mereka bentuk landskap masa kini. *Jurnal Seni dan Pendidikan Seni*, 2, 69-83.
- Gary, T. G, Cordell, H. K., Carter, J. B., & Christine, D. (2006). Construction and validation of the national survey on recreation and the environments lifestyles. *Journal of Leisure Research*, 38(4), 513-535.
- Jabatan Landskap Negara (JLN). (2003). *Landskap di Malaysia*. Diperoleh daripada <http://jln.kpkt.gov.my/>, 9 Mac 2017.
- Jabatan Perancangan Bandar & Desa Semenanjung Malaysia. (2013). *Garis panduan perancangan tanah lapang dan kawasan rekreasi*. Putrajaya: JPBD Semenanjung Malaysia, Kementerian Perumahan & Kerajaan Tempatan.
- Mohd Kher, H, Noorizan, M. & Mustafa Kamal, M. S. (2008). *Pengenalan kepada asas seni bina landskap*. Serdang: Universiti Putra Malaysia.
- Nor Ain, M. R. (2006). *Landskap kediaman*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Nor Azian, M. H. (2008). *Amalan pengurusan landskap yang efektif: Kajian kes projek taman rekreasi oleh pihak berkuasa tempatan Negeri Perak*. Tesis Sarjana Universiti Sains Malaysia yang tidak diterbitkan.
- Nor Zaidi, B. (2009). *Laman mesra: Elemen-elemen utama dalam pembinaan landskap*. Diperoleh daripada <http://gurulandskap.blogspot.com/2009/09/element-elemen-utama-dalam-pembinaan.html>
- Nur Fateha. (2015). *Fungsi dan peranan taman rekreasi*. Diperoleh daripada <http://dokumen.tips/documents/fungsi-dan-peranan-taman-rekreasi.html>, 8 Mac 2017.
- Rosnani, O. (2012). *Persepsi pengunjung terhadap pengurusan landskap*. (Tesis PhD). Kolej Undang-Undang, Kerajaan dan Pengajian Antarabangsa. Universiti Utara Malaysia.
- Utusan Online. (2016). *Usaha menyemai cinta kelestarian landskap*. Diperoleh daripada <http://www.utusan.com.my/rencana/usaha-menyemai-cinta-kelestarian-landskap>, 6 Mac 2017.
- Yazid, S., Hanifah, M., Mohmadisa, H., & Nasir, N. (2015). Kelestarian bandar kecil Wilayah Lembah Bernam dari perspektif kesejahteraan penduduk. *Geografi*, 3(2), 28-36.
- Shaharuddin, I., Abdul Samad, H., & Abdul Hadi, H. S. (2014). Kesihatan dan infrastruktur hijau untuk bandar berdayahuni. *Geografi*, 2(3), 82-94.